

Ochranári sú ohrozeným druhom

A by bolo jasné: rolu ochrancov životného prostredia, či už štátnych alebo mimovládnych, rozhodne nemienim preceňovať. Za to, že Slovensko pri pohľade z lietadla vyzerá ako lesík uprostred poľa, nevďačíme ani práci lesníkov, ani nasadeniu udatných ochrancov prírody. Tieto profesie človek vynašiel, až keď začali viaznuť do dŕavky dreva, alebo keď sa od zahodenej cigarety zapálil les či po prudkej búrke vyliala rieka.

Slovenskú prírodu uchránil najmä členitý karpatský reliéf, vďaka ktorému sa ju jednoducho nevyplatilo radikálne odlesniť, husto osídliť alebo premeniť na intenzívne obrábané polia. V 20. storočí svoju rolu zohralo aj to, že centrálné riadené hospodárstvo nebolo ekonomicky a technologicky schopné „zvíťaziť nad prírodou“ podľa predstáv ideológov. Nástup trhovej ekonomiky však situáciu dramaticky mení. Ešte za života

U nás mala štátna ochrana prírody dosiaľ skôr charakter odbornej organizácie, ktorá na rozdiel od ekonomických rezortov nebola tvorcom diania, „motorom“, ale len jeho pripomienkovačom, korektorom, „brzdou“. Dokonca aj na území národných parkov a najprísnejších prírodných rezervácií – na rozdiel od okolitých štátov, kde je štátna ochrana prírody plnoprávnym správcem zvereného územia – bola slovenská štátna ochrana prírody len v pozícii akéhosi trpeného najomníka. Napriek týmto obmedzeniam občas dokázali pracovníci rezortu životného prostredia ak aj nie zabrániť realizácii nebezpečných projektov, tak ich aspoň skorigovať.

V priebehu roku 2007 sme však boli svedkami rýchlej a systematickej likvidácie „ochranného brzdového systému“. Rezort životného prostredia bol po parlamentných voľbách ovládnutý politickými výsadbami rezortu pôdohospodár-

sa jeho pasivita prejavila v apríli 2007, počas pokusu o ťažbu dreva v rezerváciách Tichá a Kôprová dolina. Kým minister pôdohospodárstva Jureňa reagoval prakticky okamžite, minister životného prostredia sa v médiách objavil až po dvoch týždňoch. Pod oknami kancelárie mu demonštrovali ochrancovia prírody, ale on radšej vyzýval pri príležitosti Dňa Zeme zhasnúť na hodinu žiarovky.

Najkontroverzejšia bola nominácia Dušana Muňku (Smer-SD) na post štátneho tajomníka. Tento formálne druhý muž rezortu životného prostredia hovorí o európskej sieti chránených území NATURA 2000 ako o „bariére, ktorú treba prelomiť“ a prevádzkovateľom lanoviek a vlekov sľúbil „prehodnotenie“ ich rozlohy – redukciu o dve tretiny súčasných plôch. Podobný osobnostný profil nájdeme u viacerých novodosadených kádrov – napríklad riaditeľom sekcie ochrany prírody a krajiny sa stal Stanislav Klaučo, autor lyžiarskeho sprievodcu, detailne opisujúceho aj skialpinistické trasy v národných parkoch, v ktorých platí zákaz vysokohorského lyžovania...

Čistky či reštrukturalizácia

Ak štátna ochrana prírody v minulosti niečo významnejšie dosiahla, vždy to bolo zásluhou osobnej statočnosti konkrétnych odborných pracovníkov a riaditeľov chránených území, ktorí ich dokázali „podržať“. Vo februári 2007 však pod taktovkou generálneho riaditeľa štátnej ochrany prírody Jána Mizeráka prebehla reštrukturalizácia, ktorá túto organizáciu silne centralizovala, vytvorila podmienky na politické ovplyvňovanie odborných stanovísk a súčasne sa zbavila nepohodlných pracovníkov, od riaditeľov národných parkov až po strážcov.

Ani kalamita vo Vysokých Tatrách pred tromi rokmi neublížila cestovnému ruchu - do istej miery možno spôsobila opak. Snímka: SITA/R. Ovišonka

„Rezort životného prostredia bol po parlamentných voľbách ovládnutý politickými výsadbami rezortu pôdohospodárstva, developerskej loby a ľuďmi z oblasti cestovného ruchu.“

našej generácie sa rozhodne o tom, či prírodná rozmanitosť našej krajiny pod tlakom priemyslu vymizne, alebo či dokážeme aj s pomocou skúsenejších susedov z EÚ „preskočiť“ rovno do postindustriálnej doby, šetriacej krajinu, suroviny a energiu.

V rozvinutejších krajinách – rozumej v krajinách, ktoré zistili, že ničenie prírody sa už nevypláca – zohráva v tomto civilizačnom konflikte štátna ochrana prírody rolu plnohodnotnej protiváhy ekonomickým záujmom poľnohospodárstva, priemyslu, dopravy.

stava, developerskej loby a ľuďmi z oblasti cestovného ruchu. Pokúsme sa zmapovať – aspoň vo veľkom rozlíšení – kľúčové kroky tohto likvidačného procesu.

Začalo sa to v parlamente

Ešte v júli 2006 nová vládna koalícia zrušila samostatný výbor pre životné prostredie tým, že ho zlúčila s výborom pre pôdohospodárstvo. Dôvod? Vraj úsporné opatrenia, hoci počet parlamentných výborov ani po tomto opatrení neklesol.

Ministrom sa stal nevyrazný Jaroslav Izák (SNS). Najvyuklejšie

Príznačným je fakt, že až 182 pracovníkov štátnej ochrany prírody podpísalo otvorený list ministrovi, v ktorom upozorňujú, že Mizerákovu vedenie nerešpektuje názory odborných pracovníkov a účelovo mení odborné stanoviská správ chránených území, čím táto organizácia prakticky stráca zmysel. Podobne aj v Slovenskej inšpekcii životného prostredia najprv vedenie odhalilo vyšetrovanie legálnosti ťažby v Tichej a Kôprovej doline košickej pobočke, presunulo vyšetrovanie do Žiliny a nepohodlná inšpektorka Magda Vodzinská bola koncom roka „odlidená“.

rum, ale radšej rokovalo s poľovníckymi, rybárskymi a lyžiarskymi spolkami.

Legislatívna kastrácia

Slovenská environmentálna legislatíva v priebehu roka 2007 prešla do slova procesom kastrácie. Novela lesného zákona umožňuje nekontrolované zvyšovanie ťažby dreva a obmedzuje slobodný prechod lesmi vrátane hospodárskych lesov. Novela zákona o ochrane prírody vyšachovala štátnu ochranu prírody zo

Na začiatku roka to bolo informačné embargo, ktoré pod hrozbou sankcií za porušenie pracovnej disciplíny povoľovalo informovať médiá o prebiehajúcej reštrukturalizácii iba generálnemu riaditeľovi a hovorcovi. Predstavitelia rezortu sa prestali zúčastňovať na mediálnych dialógoch s názorovými oponentmi a radšej začali investovať do jednostranných propagandistických výstupov a platenej inzercie. Ukážkovou bola relácia o lykožrútovi v STV, ktorú minis-

„Ak štátna ochrana prírody v minulosti niečo významnejšie dosiahla, vždy to bolo zásluhou osobnej statočnosti konkrétnych odborných pracovníkov a riaditeľov chránených území, ktorí ich dokázali „podržať“.“

Vojna s mimovládkami

Vzťahy rezortu k mimovládny organizáciám nikdy neboli horšie. Keď proti krokom nového vedenia rezortu prišli prvé protesty mimovládnych ochrancov, štátny tajomník Jaroslav Jadaš najprv oprášil rétoriku „kto ich platí, komu slúžia?“. Takéto otázky vyznievali kuriózne zvlášť po tom, ako parlament zrušil možnosť občanov venovať 2 percentá z dane na činnosť environmentálnych mimovládnych organizácií. Po tom, ako zástupca Ekofóra v konkurzných komisiách spochybnil proces odstraňovania nepohodlných riaditeľov chránených území, ministerstvo vypovedalo 9 rokov starú zmluvu s touto najväčšou sieťou environmentálnych mimovládnych organizácií.

Ministerstvo si nakoniec našlo lepších zástupcov tretieho sektora: na novembrovú konferenciu o európskej sieti chránených území NATURA 2000 nepozvalo Slovenskú ornitologickú spoločnosť, ani žiadnu inú organizáciu zo siete Ekofó-

všetkých území, kde platí lesný hospodársky plán – inými slovami, lesníci už nebudú potrebovať od ochrany prírody udelenie súhlasu ani na zásahy do prírodných rezervácií.

Nelegálnym obchodníkom s chránenými druhmi zvierat zase príde vhod novela zákona CITES. V rozpore s medzinárodnými záväzkami bolo zrušené účastníctvo mimovládnych organizácií v konaniach – napríklad výrubových alebo v konaniach o odstreloch chránených živočíchov. Definitívne by s týmto nepohodlnými organizáciami urobil poriadok protiústavný návrh nového spolkového zákona z dielne ministerstva vnútra. Podľa tohto zákona bude spolkom povolená iba činnosť v prospech vlastných členov, čo by pre združenia ochrancov prírody znamenalo prakticky zákaz činnosti.

terstvo zaplatilo z environmentálneho fondu a niesla sa plne v duchu nového hesla: „Chránime prírodu pre ľudí, nie pred ľuďmi.“ Čo síce znie páčivo, ale v praxi to znamená, že by sme mali z daní a eurofondov financovať ochranu nepriradenú vysokého zastúpenia smreka pred lykožrútom smrekovým, ochranu prikrmovaných jeleňov pred vlkami a medveďmi, ochranu vysádzaných rýb pred kormoránmi. Podľa predstáv našich politikov by sme už v roku 2008 asi nemali až tak chrániť prírodu pred neprimeranými ľudskými zásahmi, ako skôr pred ňou samou.

Neúcta a násilie našich politikov a lobistov voči prírode však nutne smerujú k neúcte a násilii voči ľuďom.

Juraj Smatana
Klub Strážov – člen siete EKOFÓRUM

Vlastenectvo sa nedá vynútiť

Z rozhovoru Új Szó s Eduardom Chmelárom, historikom a publicistom.

Môžu posledné vyhlásenia predsedu vlády zvýšiť národné povedomie Slovákov?

Spoločnosť potrebuje zdravé vlastenectvo, ale to sa nedá vynútiť, nariadiť zhora, a najmä nie takými metódami, ako to robí slovenská vláda, živiením mýtov a legend a neraz falšovaním dejín. Neviem, či sa mám smiať alebo plakať nad vyhláseniami predsedu vlády. Je isté, že takto nie je možné dosiahnuť

žiadne zvýšenie národného povedomia, iba sa vostrujú nezhody medzi tými, ktorým je takáto zastaraná rétorika z 19. storočia neprijateľná, a tými, ktorí ju prijímajú.

Vlastenectvo má stáť na základoch, ktoré berú ohľad na udalosť 21. storočia, a nie na takých celkom smiešnych základoch, ktoré by som ani nenazval historizujúcimi, ale skôr mýtickým štýlom. Nikedy mám dojem, že predseda vlády si ani neuvedomuje, čo hovorí. Nazdáva sa, že ak povie, že v zornom zorníku vlády je Jánošík, tak urobil hrdinský čin, pritom v očiach vzdelaných ľudí sa javí skôr ako nezvzdelanec.

Fico hovoril namiesto o starých Slovanoch o starých Slovákoch...

Pojem starí Slováci je absolútne nezmysel, hoci dejiny v tomto zmysle sa snažili vždy falšovať. V období Československa prezentovali Veľkomoravskú ríšu ako prvý spoločný štát Čechov a Slovákov, čo je podobný nezmysel ako hovoriť o starých Slovákoch, ba dokonca o Veľkoslovenskej ríši. V 9. storočí nemohlo byť ani reči o žiadnom národe v modernom ponímaní. Aj pojem národného budenia je mýtický. Moderné národy sa vytvárali na konci 18. storočia a dali sa na cestu rozvoja pod vplyvom Veľkej francúzskej revolúcie.

Új Szó 4. januára 2008

Ecopress a.s.,
divízia odbornej tlače

vyhlasuje výberové konanie na pozíciu

manažér inzercie

Náplň práce:

- ✓ akvizícia inzercie pre zverený titul a ďalšie komerčné projekty vydavateľstva
- ✓ komunikácia s klientmi, budovanie a rozvíjanie kontaktov
- ✓ zodpovednosť za plnenie plánu v pridelenom titule

Požadujeme:

- ✓ SŠ/VŠ vzdelanie
- ✓ prax na obdobnej pozícii vítaná
- ✓ zmysel pre obchod a aktívny prístup k úlohám
- ✓ jazykové znalosti AJ alebo NJ vítané
- ✓ užívateľská znalosť MS Office

Ponúkame:

- ✓ zaujímavú a zodpovednú prácu vo vydavateľstve s dlhoročnou tradíciou a medzinárodným zázemím
- ✓ možnosť odborného rozvoja a vzdelávania
- ✓ možnosť sebarealizácie
- ✓ motivačné ohodnotenie
- ✓ k dispozícii služobné auto na služobné účely, mobilný telefón, príspevok na stravovanie
- ✓ hlavný pracovný pomer

Nástup: ihneď

Štrukturovaný životopis spolu s motivačným listom zašlite do 15. 1. 2008 na adresu:

iveta.klatikova@ecopress.sk

Ecopress a.s., Seberínho 1, 820 07 Bratislava, tel.: 02/ 48 238 128

ecopress